

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6SŽi/15/2013
Identifikačné číslo spisu:	1011201382
Dátum vydania rozhodnutia:	30.07.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Jozef Hargaš
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:1011201382.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: N., bytom H., právne zastúpený Advokátskou kanceláriou JUDr. Šimon Meliš, s.r.o., so sídlom Partizánska 3, Bratislava, proti žalovanému: Mestská časť Bratislava - Dúbravka, Žatevná 2, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti fiktívneho rozhodnutia a postupu žalovaného vo veci žiadosti žalobcu o poskytnutie informácií, o odvolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave č. k. 1S 149/2011-80 zo 16. mája 2013, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k. 1S 149/2011-80 zo 16. mája 2013 p o t v r d z u j e.

Žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

Krajský súd v Bratislave (ďalej len ako „krajský súd“ alebo „súd prvého stupňa“) napadnutým uznesením postupom podľa § 250k ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len ako „OSP“) a § 142 ods. 1 OSP v spojení s § 246c ods. 1 vety prvej OSP uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 66 €, titulom zaplateného súdneho poplatku a na účet právneho zástupcu Advokátska kancelária JUDr. Šimon Meliš, s.r.o., Bratislava sumu 510,49 €, titulom náhrady trov právneho zastúpenia, všetko do 30 dní od nadobudnutia právoplatnosti rozsudku.

Krajský súd rozhodol opätovne po zrušení výroku o náhrade trov konania a vrátenia mu veci na ďalšie konanie rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6SŽi/23/2012, 6SŽi/2/2013 z 30. januára 2013.

Krajský súd v odôvodnení napadnutého uznesenia poukazujúc sa na vyššie uvedené ustanovenia uviedol, že účastník, ktorý mal plný úspech vo veci, má nárok na náhradu všetkých účelne vynaložených trov, ktoré potreboval na uplatňovanie práva alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal, pričom účelnosť vynaložených trov sa posudzuje vždy ad hoc. Ďalej zdôraznil, že podstata povinnosti hradiť trovy konania spočíva v tom, že súd zaviazne jedného účastníka konania nahradiť druhému účastníkovi trovy konania buď celkom alebo sčasti, pričom povinnosť nahradiť trovy konania

nezahŕňa všetky trovy, ale iba tie, ktoré boli potrebné na účelne uplatňovanie alebo bránenie práva, čo znamená, že súd nemôže zaviazat' účastníka na náhradu tých trov, ktoré druhý účastník počas konania vynaložil zbytočne.

Poukázal ďalej na to, že za účelne vynaložené trovy konania považoval zaplatený súdny poplatok vo výške 66 € a trovy právneho zastúpenia za 2 úkony právnej pomoci v zmysle vyhlášky č. 655/2004 Z. z. v znení zmien a doplnkov za prevzatie a prípravu zastúpenia á 123,50 € + režijné výdavky vo výške 7,41 € a písomné podanie žaloby na súd 123,50 € + režijné výdavky 7,41 €, vrátane DPH, keďže právny zástupca žalobcu preukázal, že je platiteľom DPH. Zároveň mu priznal náhradu trov odvolacieho konania za 2 úkony právnej pomoci tak, ako si ich žalobca vyčíslil vo svojom písomnom podaní (odvolaní) zo dňa 3.12.2012 v celkovej výške 196,34 €.

Vo vzťahu k ostatným uplatneným nákladom právnej pomoci uviedol, že tieto žalobcovi nepriznal z dôvodu, že ich nepovažoval za účelne vynaložené konštatujúc, že je jeho úlohou posúdiť ich účelnosť a hospodárnosť. Mal za to, že v tomto prípade žalobca pri ostatných uplatnených nákladoch nepreukázal ich účelnosť, hospodárnosť, resp. nepreukázal, že vynaloženie ďalších nákladov viedlo k požadovanému cieľu doplniac, že pri posudzovaní účelnosti uplatnených nákladov je potrebné vychádzať aj zo stupňa obtiažnosti preskúmvanej veci.

Poukázal tiež na to, že nevylučuje možnosť vzájomných porád medzi advokátom a jeho klientom, avšak mal za to, že nie všetky takéto stretnutia musia byť hradené protistranou, hlavne ak nejde o nevyhnutne vynaložené právne úkony.

Proti uzneseniu krajského súdu podal žalobca v zákonnej lehote odvolanie žiadajúc jeho zmenu tak, že mu súd prizná vyčíslenú náhradu trov súdneho konania vo výške 1 230,21 € (967,87 € ako trovy právneho zastúpenia, 196,34 € ako trovy predchádzajúceho odvolacieho konania a 66 € ako zaplatený súdny poplatok) a náhradu trov odvolacieho konania.

Mal za to, že sa krajský súd neriadil dostatočne uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6SŽi/23/2012, 6SŽi/2/2013 z 30. januára 2013, podľa ktorého mal ozrejmiť „... z akého dôvodu ich (trovy konania - poznámka autora) za účelne nepovažoval“.

Dôvodil, že neuvedenie dôvodu, prečo krajský súd považuje ten-ktorý úkon za neúčelný (z rozhodnutia nie je zrejmé, či krajský súd považuje všetky nepriznané náhrady trov konania za neúčelné, nehospodárne a či má za nepreukázané ich vedenie k cieľu alebo či len niektoré považuje za neúčelné, niektoré za nehospodárne a niektoré za nevedúce k žiadanému cieľu) má za následok nepreskúmateľnosť dôvodov napadnutého rozhodnutia a ďalším odvolacím dôvodom vzhliadol skutočnosť, že posúdenie ďalších nákladov za úkony právnej služby ako neúčelne a nehospodárne vynaložených, je nesprávne.

Následne sa vyjadril k účelnosti jednotlivým úkonov právnej služby, ktorých náhradu si uplatnil. Konkrétne dôvodil :

- písomné podanie zo dňa 15.10.2011 (doplnenie plnej moci - poznámka odvolacieho súdu) nie je možné považovať za neúčelné, keď bolo vykonané priamo na výzvu súdu

- poradu s klientom dňa 5.4.2012 nie je možné považovať za neúčelnú keďže bolo potrebné prejednať so žalobcom ďalší postup v konaní na tvrdenia žalovaného, ako aj na skutkové a právne posúdenie žaloby žalovaným v podaní zo dňa 17.10.2011

- písomné podanie zo dňa 18.4.2012 (vyjadrenie sa žalobcu k písomnému podaniu žalovaného - poznámka odvolacieho súdu) nie je možné považovať za neúčelné, keďže bolo potrebné oboznámiť súd s dôvodmi nesúhlasu s tvrdeniami žalovaného, ako aj s tým, v čom spočíva ich nesprávnosť a naopak, bolo tiež potrebné uviesť primerané dôvody oprávnenosti nároku

- písomné podanie zo dňa 7.6.2012 (odvolanie proti uzneseniu o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku - poznámka odvolacieho súdu) nie je možné považovať za neúčelné, keďže bez tohto úkonu by sa nedomohol svojho práva a o jeho návrhu by sa nemohlo meritórne rozhodnúť

- poradu s klientom dňa 2.11.2012 nie je možné považovať za neúčelnú, keďže bolo potrebné prejednať všetky eventuality prichádzajúce do úvahy na pojednávaní dňa 8.11.2012, a to vzhľadom na dohodu, že sa vec prejednávala bez prítomnosti jeho právneho zástupcu, ktorý sa nemohol dostaviť na pojednávanie pre pracovnú zaneprázdnenosť spojenú so súkromnou vyťaženosťou.

Mal za to, že rozhodnutie o náhrade trov súdneho konania je porušením práva na právnu pomoc, garantovaného čl. 37 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, práva na majetok podľa čl. 1 ods. 1

Dodatkového protokolu č. 1 k Dohovoru o ochrane ľudských práva a základných slobôd a v dôsledku nedostatočného odôvodnenia aj porušením základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Rovnako pokiaľ ide o potrebu preukázania účelnosti a hospodárnosti trov konania považoval toto rozhodnutie za prekvapivé, pretože doterajšia prax súdov čo do rozhodovania nevyžaduje preukazovanie účelnosti a hospodárnosti trov konania upozorniac, že hospodárnosť a účelnosť trov konania je vecou voľnej úvahy súdu, avšak v ústavnom a zákonnom rámci bez vykonávania dokazovania k účelnosti a hospodárnosti a s dokazovaním len skutočného vykonania úkonov (v tejto súvislosti poukázal na uznesenie NS SR 3 Tdo 26/2012 zo dňa 17.10.2012).

Ku konštatovaniu krajského súdu o potrebe vychádzať z obtiažnosti preskúmvanej veci uviedol, že nie je zrejmé, či má krajský súd konanie za obtiažne nad bežný rámec, za menej obtiažne alebo za bežné dôvodiac ďalej, že s obtiažnosťou aktuálne účinné právne predpisy nespájajú právne následky v podobe možnosti znížiť odmenu (ustanovenie § 13 ods. 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov bolo od 1.6.2009 zmenené). V tejto súvislosti ďalej uviedol, že prejednávaná vec nie je menej obtiažna, čo je zrejmé aj zo samotného pojednávania, na ktorom sa ešte objasňoval skutkový stav a bolo potrebné posúdiť listiny žalovaného, či sú alebo nie sú rozhodnutím zdôrazniac, že konanie nebolo začaté na základe formulárovej žaloby.

Záverom dôvodil skutočnosťou, že za nie nezanedbateľné pre rozhodnutie o náhrade trov súdneho konania považuje aj samotnú podstatu sporu, ktorá spočíva vo flagrantnom porušení právnych povinností obcou (mestskou časťou), a to pri realizovaní kontroly obce (mestskej časti) a pokiaľ má teda konanie viesť aj k výchove na zachovávanie zákonov (§ 1 OSP), je napadnuté rozhodnutie krajského súdu v rozpore s týmto účelom zákona.

Žalovaný sa k odvolaniu žalobcu písomne nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj ako „najvyšší súd“) ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP) preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 250ja ods. 2 veta prvá OSP) a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné.

Krajský súd rozhodol opätovne potom, ako bol jeho predchádzajúci rozsudok v napadnutej časti týkajúcej sa náhrady trov konania uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Sž/23/2012, 6Sž/2/2013 z 30. januára 2013 zrušený a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie. Ako dôvod zrušenia najvyšší súd vzhliadol skutočnosť, že zdôvodnenie nepriznania ďalších trov právneho zastúpenia súdom prvého stupňa považuje za nepreskúmateľné, keďže z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia súdu prvého stupňa nie je zrejmé, za ktoré dva úkony právnej pomoci úspešnému žalobcovi priznáva náhradu trov právneho zastúpenia a za ktoré úkony právnej pomoci mu náhradu trov konania nepriznáva v dôsledku, že ich nepovažoval pri tomto konaní za účelne vynaložené náklady a taktiež nezrejmil z akého dôvodu ich za účelne vynaložené nepovažoval.

Podľa § 250k ods. 1 OSP, ak mal žalobca úspech celkom alebo sčasti, súd mu proti žalovanému prizná právo na úplnú alebo čiastočnú náhradu trov konania. Ak bolo rozhodnutie správneho orgánu zrušené z dôvodu podľa § 250j ods. 3, súd žalobcovi prizná úplnú náhradu trov konania. Môže tiež rozhodnúť, že sa náhrada trov celkom alebo sčasti neprizná, ak sú na to dôvody hodné osobitného zreteľa.

Podľa § 246c ods. 1 vety prvej OSP, pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v tejto časti, sa použijú primerane ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti tohto zákona. Opravný prostriedok je prípustný, len ak je to ustanovené v tejto časti.

Podľa § 142 ods. 1 OSP, účastníkovi, ktorý mal vo veci plný úspech, súd prizná náhradu trov potrebných na účelne uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal.

Predmetom odvolacieho konania bolo posúdenie správnosti výroku súdu prvého stupňa, ktorým nepriznal žalobcovi náhradu trov právneho zastúpenia za všetky ním uplatnené úkony právnej služby. Z

odôvodnenia napadnutého rozhodnutia vyplýva, že súd prvého stupňa priznal žalobcovi náhradu trov právneho zastúpenia za 2 úkony právnej služby, a to za prevzatie a prípravu zastúpenia a za písomné podanie žaloby na súd spolu s režijnými výdavkami a DPH a náhradu trov odvolacieho konania, ktorých priznanú výšku žalobca v odvolaní nenamietal (táto bola priznaná v plnej výške). Dôvodom nepriznania ostatných uplatnených nákladov právnej pomoci v rámci prvostupňového konania, ako uviedol súd prvého stupňa, bola skutočnosť, že ich nepovažoval za účelne vynaložené, konkrétne podľa názoru súdu prvého stupňa, ktorý vychádzal aj zo stupňa obtiažnosti, žalobca nepreukázal ich účelnosť, hospodárnosť, resp. nepreukázal, že vynaloženie ďalších nákladov viedlo k požadovanému cieľu.

V správnom súdnictve má žalobca v zmysle § 250k ods. 1 OSP právo na náhradu trov konania, ak bol v konaní úspešný, pričom z ustanovenia § 246c ods. 1 veta prvá OSP v spojení s § 142 ods. 1 OSP vyplýva, že sa žalobcovi môže priznať len náhrada účelne vynaložených trov.

Pri posudzovaní náhrady trov konania podľa § 146 ods. 2 OSP (v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP) nepatrí náhrada trov právneho zastúpenia za úkony právnej služby, ktoré neboli vynaložené účelne na uplatňovanie práva. V zmysle § 20 ods. 1 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, každý má právo na poskytnutie právnych služieb a môže o ne požiadať ktoréhokoľvek advokáta. To však neznamená, že neúspešný účastník konania je povinný nahradiť všetky trovy predstavujúce odmenu advokáta. Napr. odmenu za úkon právnej služby ako je porada, či konzultácia s klientom možno priznať v plnej výške, ak boli účelne vynaložené v súvislosti s rozhodovaním vo veci samej.

Trovy vynaložené účastníkom konania v spore musia byť v príčinnej súvislosti s jeho procesným postojom k predmetu konania. Ich vynaložením sa musí sledovať procesné presadzovanie uplatneného nároku alebo procesná ochrana proti takému tvrdenému nároku. Účelnosť sa v zásade dá stotožniť s nevyhnutnosťou alebo právnou možnosťou vynaloženia trov spojených s ústavne zaručeným právom na právnu pomoc v zmysle článku 47 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a trovy právneho zastúpenia sa vo všeobecnosti za účelne vynaložené považujú. Trovy potrebné na účelne vynaloženie alebo ochranu práva sa však nemôžu posudzovať ako celok a aj keď má účastník nárok na náhradu trov konania, pretože mal vo veci plný úspech, každý úkon alebo každé platenie trov treba posudzovať samostatne.

Je zrejmé, že účelnosť vynaložených nákladov je podmienkou ich priznania, pričom táto otázka nie je v zákone explicitne vyjadrená. Podmienkou je, že ide o výdavky potrebné na uplatňovanie či bránenie práv účastníka konania. Všeobecnému súdu prináleží hodnotiť ako kritérium pre ich priznanie ich účelnosť, resp. nevyhnutnosť. Táto otázka je vecou úvahy súdu, ktorá však musí byť vždy odôvodnená (pozri bližšie rozhodnutie ÚS SR sp. zn. III. ÚS 557/2011 z 13. decembra 2011).

Práve vo vzťahu k účelnosti a nevyhnutnosti výdavkov smerujúci k uplatňovaniu či bráneniu práva v danej veci nedá Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej aj ako „najvyšší súd“) inak ako súhlasiť s názorom krajského súdu, že ostatné uplatnené náklady právnej pomoci boli v danej veci vynaložené neúčelne.

V súvislosti s posúdením oprávnenosti uplatnených úkonov právnej služby, konkrétne vo vzťahu k písomnému podaniu z 15.10.2011 (vyjadrenie k možnosti rozhodnutia bez nariadenia pojednávania), k porade s klientom (1 h) po doručení vyjadrenia žalovaného zo dňa 17.10.2011 konajúcej sa dňa 5.4.2012, k písomnému podaniu zo dňa 18.4.2012 (vyjadrenie k vyjadreniu žalovaného), k písomnému podaniu (odvolanie a doplatenie súdneho poplatku) zo dňa 7.6.2012 a k porade s klientom (2 h) pred pojednávaním po doručení vyjadrenia žalobcu konanej dňa 2.11.2012 považuje najvyšší súd za potrebné zdôrazniť skutočnosť, ktorú ako dôvod nepriznania všetkých uplatnených úkonov právnej služby vzhliadol aj súd prvého stupňa v podobe „obtiažnosti“ sporu. Správne dôvodil žalobca v odvolaní, že s účinnosťou od 1.6.2009 nespája vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej aj ako „vyhláška č. 655/2004Z. z.“) právne následky v podobe zvýšenia tarifnej odmeny pri úkonoch mimoriadne ťažkých, časovo náročných a vyžadujúcich si znalosť cudzieho práva alebo znalosť cudzieho jazyka (§ 13 ods. 1

vyhlášky č. 655/2004 Z. z. účinné do 31.5.2009) avšak v danom prípade nebolo sporné či sa má tarifná odmena znížiť, resp. zvýšiť, ale či uplatnený úkon právnej služby bol uskutočnený dôvodne vo vzťahu k uplatneniu alebo bráneniu práva. Je preto na mieste, že krajský súd pri posúdení opodstatnenosti uplatnených úkonoch právnej služby prihliadol aj na samotnú obtiažnosť predmetu konania. Žalobca sa žalobou domáhal zrušenia fiktívnych rozhodnutí žalovaného, pričom sám žalovaný vo svojom vyjadrení skonštatoval, že v danom prípade došlo k odmietnutiu sprístupnenia informácii formou fiktívnych rozhodnutí. Teda nepopieral žalobou tvrdené skutočnosti. Preto pokiaľ mal žalobca potrebu, aj napriek tejto skutočnosti, vyjadrovať sa k vyjadreniu žalovaného, z obsahu ktorého pre najvyšší súd vyplýva, že neuviedol v porovnaní s obsahom žaloby žiadne nové skutočnosti, bolo to na jeho rozhodnutí, rovnako ako absolvovanie ďalších porád s právnym zástupcom. Pokiaľ ide o uplatnený úkon právnej služby v podobe odvolania proti uzneseniu o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku, tento najvyšší súd musí vyhodnotiť ako nekorektný, keď sám žalobca tým, že nezaplatil súdny poplatok spôsobil zastavenie konania.

Najvyšší súd vo vzťahu k namietanému porušeniu práva na právnu pomoc uvádza, že hlavný význam tohto ústavného práva spočíva v tom, že orgány uvedené v článku 47 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (súdy, iné štátne orgány, orgány verejnej správy) majú zodpovedajúcu povinnosť nebrániť účastníkom, aby v konaní pred nimi využívali právnu pomoc (pozri bližšie rozhodnutie ÚS SR sp. zn. II. ÚS 78/03 z 9. septembra 2004), ktorá povinnosť bola v danom prípade konajúcim súdom naplnená.

Rovnako namietané právo na majetok podľa čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu č. 1 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd nemohlo byť rozhodnutím súdu o trovách konania vo vzťahu k žalobcovi porušené nakoľko, ako bolo už uvedené vyššie trovy potrebné na účelné vynaloženie alebo ochranu práva sa nemôžu posudzovať ako celok, ale treba, aby konajúci súd svojou úvahou, ktorá musí nájsť zhmotnenie v odôvodnení rozhodnutia posúdil každý uplatnený úkon, s ohľadom na jeho účelnosť, samostatne.

Najvyšší súd má za to, že krajský súd v odôvodnení napadnutého uznesenia v súlade s právnym názorom najvyššieho súdu obsiahnutého v uznesení sp. zn. 6SŽi/23/2012, 6SŽi/2/2013 zo dňa 30. januára 2013 uviedol argumenty, pre ktoré žalobcovi náhradu trov konania vo vyčíslennej výške nepriznal.

Preto Najvyšší súd Slovenskej republiky z dôvodov zhora vedených napadnuté uznesenie Krajského súdu v Bratislave podľa § 250ja ods. 3 veta druhá OSP a § 219 ods. 1 OSP potvrdil.

O náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa 224 ods. 1 v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP a § 250k ods. 1 OSP tak, že žalobcovi vzhľadom na neúspech v odvolacom konaní právo na náhradu trov konania nepriznal.

Najvyšší súd Slovenskej republiky konal v súlade s ustanovením § 250 ods. 4 OSP s Mestskou časťou Bratislava - Dúbravka, nakoľko podľa ustálenej súdnej praxe žalovaným je správny orgán, ktorý rozhodol v poslednom stupni, aj keď rozhodnutie v druhom stupni (ktoré je napadnuté žalobou) vydala osoba, ktorá stojí na jeho čele, v danom prípade starosta.

Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.